

Luonto tarjoaa Etelä-Pohjanmaalle resursseja kiertotalouteen

17.12.2024

Maaperäiset tekijät luovat vahvaa perustaa kiertotaloudelle maaseutumaisilla alueilla, kuten Etelä-Pohjanmaalla. Monet kiertotalouden ratkaisut kuten kierrätys, takaisinotto ja uudelleenvalmistus toimivat tehokkaammin suurissa kaupunkikeskittymissä, mutta samalla luonnonresurssien arvo nousee ja niitä tarjoavien alueiden merkitys kiertotaloudessa tulee kasvamaan. Kierto- ja biotalouden yleistymisen myötä kysyntä maaseutumaisten alueiden tarjoamille biologisille, uusiutuville materiaaleille kasvaa entisestään, kun teknologian kehittymisen myötä uusiutuville materiaaleille kehitetään uusia hyödyntämistapoja. Vaikka myös biopohjaiset materiaalit kuormittavat ympäristöä, ne ovat monitoiminnallisuutensa vuoksi avainasemassa kiertotalousratkaisujen käyttöönotossa.

Etelä-Pohjanmaan elinkeinorakenne nojaa vahvasti alkutuotantoon, minkä myötä alueella on myös vahva oma identiteettinsä, jota on mahdollista hyödyntää ylpeästi uusien kiertotalousinnovaatioiden kehittämisessä. Etelä-Pohjanmaan kiertotaloussiirtymän, kilpailukyvyn ja muista erottautuvien ratkaisujen toteuttamiseksi on kuitenkin tärkeää, että alueen hyödynnettävissä olevat ympäristöystävälliset resurssit ja niiden potentiaaliset käyttökohteet tunnistetaan ja otetaan tehokkaasti käyttöön.

Alkutuotantoyritykset ja niiden ketjun jatkojalostajat ovat avainasemassa siinä, että alueen hyödynnettävissä olevat luonnonmateriaalit tunnistetaan ja saadaan käyttöön. Uusiutuvien materiaalien, niiden ominaisuuksien ja potentiaalisten käyttökohteiden löytäminen tapahtuu kuitenkaan harvoin itsestään. Kehittämistyön lähtökohtana on hyvä olla innovaatiohalukuuden ja -kyvykkyyden kasvattaminen sekä uusien kumppanuuksien synnyttäminen eri toimijoiden ja yritysten välille aina alkutuotantoyrityksistä lähtien. Tämä mahdollistaa uudet ekologiset innovaatiot.

Aidot, alueella kehitetyt ratkaisut sekä vertaisoppiminen ja tuki inspiroivat tehokkaimmin. Alueella kehitettävät kiertotalousratkaisut voivat liittyä esimerkiksi kestävämpien ja tehokkaampien tuotantoratkaisujen kehittämiseen. Tällainen on esimerkiksi Ilmajokelaisen HortimillOy:nkehittämä karuselliviljely. Alueelta saatavilla uusiutuvilla raaka-aineilla on myös mahdollista korvata fossiilisia raaka-aineita. Tästä on esimerkkinä kurikkalaisten yritysten LicoOy:nja Jokipiin Pellavansekä Tampereen yliopistonyhteistyö, jonka tavoitteena on korvata Lico Oy:n tuotannossa käyttämää muovia pellavakuidulla.

Luonnosta vientivalteiksi

Vaikka ilmastonmuutoksen, saastumisen ja ylikulutuksen seuraukset ovat maailmanlaajuisia, vaikutukset eivät näy kaikkialla maailmassa yhtä voimakkaasti. Yleisesti ottaen vaikutukset näkyvät voimakkaimmin arktisilla alueilla jäätiköiden sulamisena, Afrikan ja Lähi-Idän alueella äärimmäisinä sääolosuhteina sekä suurissa kaupungeissa heikkona ilmanlaatuna. Etelä-Pohjanmaalla vaikutukset eivät kuitenkaan ole vielä kovin selvästi näkyvissä, vaikkakin muuttuneet sääolosuhteet ovatkin jo esimerkiksi maatalouttamme haastaneet. Etelä-Pohjanmaalla myöskään jätteille tarvittavan tilan puute ei toimi vahvana resurssitehokkuuden ajurina, toisin kuin suurissa metropoleissa. Kuitenkin maailmanlaajuisesti ympäristöasiat tulevat näkymään entistä enemmän toisaalta innovointi- ja vientimahdollisuuksina ja toisaalta raportointi- ja kehittämisvaatimuksina.

Suomen kansallisten, kunnianhimoistenkin, hiilineutraalius- ja kiertotaloustavoitteiden tarkoituksena on vauhdittaa yritysten ekologista innovointia ja varmistaa, että suomalaisilla yrityksillä on mahdollisuus tuottaa uusia ratkaisuja vientimarkkinoille sen sijaan, että joudutaan ainoastaan ostamaan ulkoa ratkaisuja, joilla voidaan vastata asetettuihin vaatimuksiin.

Ympäristöhaasteet eivät ole suhteellisen puhtaalla Etelä-Pohjanmaalla vielä kovin näkyviä, mikä vähentää kokemusta ympäristökehittämisen tarpeesta paikallisten yritysten, työntekijöiden tai kuluttajien arjesta tarkasteltuna. Tämän takia yritysten ympäristönäkökohtien parantamiseen liittyvät vaatimukset ja tavoitteet koetaan alueella osittain epäreiluiksi. Se taas aiheuttaa vastustusta ja negatiivista asennetta. Toisaalta samalla jää näkemättä liiketoimintamahdollisuudet. Tällöin yritykset eivät yleisesti ole ympäristönäkökulmien kehittämisessä proaktiivisia, vaan odottavat julkisten toimijoiden tarkkoja vaatimuksia ja ohjeistuksia, jotka ovat usein hitaasti muuntuvia. Maailmalla ja Suomessakin isoissa kaupungeissakin yritykset ovat usein aloitteellisempia ja saavat näin kilpailuedun vastatessaan suuryritysten ja lainsäädännön kiristyviin ympäristövaatimuksiin etulinjassa.

Alueen yrityksillä on maailmanlaajuiset ympäristöhaasteet huomioidessaan mahdollisuus kehittää ratkaisuja kotimaisten markkinoiden lisäksi myös vientimarkkinoille sekä markkinoida alueen puhtaita luonnonvaroja ja ympäristöä esimerkiksi matkailunäkökulmista. Esimerkiksi ennakointikyvyn kasvattamisella on suuri merkitys siinä, miten Eteläpohjalaisyritykset onnistuvat jatkossa säilyttämään ja kasvattamaan kilpailukykyään. Hinnan sijasta on välttämätöntä löytää muita menestysreseptejä, joihin kiertotalous ja vastuullisuuden teemat luovat uusia näkökulmia.

Tämä artikkeli liittyy RIIHI-hankkeessa laadittuun Askeleita kiertotalouden edistämiseksi Etelä-Pohjanmaan aluetoimijoille -selvitykseen. Selvityksessä tuodaan esiin keinoja, joilla eteläpohjalaiset kehittäjä- ja

kuntatoimijat voivat tukea ja tehostaa kiertotalouden edistämistä alueella ja alueen yrityksissä. Tässä artikkelissa keskitytään alueen maaperäisiin tekijöihin liittyviin teemoihin. Mikäli haluat tutustua selvityksessä nostettuihin 16 teemaan, löydät selvityksen täältä. Tämä artikkeli on osa artikkelisarjaa, jossa kuvataan selvitykseen perustuen Etelä-Pohjanmaan askeleita kohti kiertotaloussiirtymää. Tämä artikkeli sekä selvitys on toteutettu osana EU:n osarahoittamaa RIIHI – Resurssiviisaat verkostot Etelä-Pohjanmaalla -hanketta.

Artikkelisarjassa on aikaisemmin julkaistu:

Mitä ne kiertotalouden mahdollisuudet yritykselle olivatkaan?Mistä löytyvät Etelä-Pohjanmaan askelmerkit kiertotalouteen?Kiertotaloudessa alueella on väliä – ja kaikkia tarvitaanKiertotalouden haasteet ja mahdollisuudet muodostavat melkoisen vyyhdin**Krista Mäki**
SeAMK

Heli Hietala
SeAMK

Kirjoittajat työskentelevät SeAMKissa kestävän liiketoiminnan asiantuntijoina

Lähteet

Tapia, C., Bianchi, M., Pallaske, G., & Bassi, A. M. (2021). Towards a territorial definition of a circular economy: exploring the role of territorial factors in closed-loop systems. European Planning Studies, 29(8), 1438–1457. https://doi.org/10.1080/09654313.2020.1867511